

Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság
Bhar.III.166/2023/8.

A Debreceni Ítéltábla Debrecenben, a 2023. április 13. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A lopás büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság 2022. február 1.napján kihirdetett 1.Bf.206/2021/19. számú ítéletét helybenhagyja.

I n d o k o l á s

[1] A Hajdúszoboszlói Járásbíróság a 2021. május 4. napján nyilvános tárgyalás alapján meghozott 6.B.67/2019/44. számú ítéletében Terhelt1 vádlottat bűnösnek mondta ki lopás büntetésében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, bb), bc), be) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont], lopás büntetésében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb), bc) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont], lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb), bc) alpont] és lopás vétségének kísérletében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb) és bc) alpont], ezért mint többszörös visszaesőt – halmazati büntetésül – 2 év 2 hónap szabadságvesztés büntetésre és 2 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát fegyházban határozta meg és kimondta, hogy a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható. A vádlottat az ellene kifosztás büntette [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont], lopás büntette [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont] és 2 rendbeli lopás vétsége [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb), bf) alpont] miatt emelt vád alól felmentette. Rendelkezett a bűnjelek sorsáról, a polgári jogi igények egyéb törvényes útra utasításáról és kötelezte a vádlottat a felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen az ügyészség jelentett be fellebbezést a vádlott terhére, részbeni felmentése miatt, bűnösségének a vád szerinti megállapítása és büntetésének súlyosítása érdekében. A vádlott és védője az ítéletet tudomásul vették.

[3] A másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék a fellebbezést elbírálva az ügyészség bizonyítás felvételére irányuló indítványa alapján a 2022. február 1. napján megtartott fellebbezési tárgyalás eredményeként meghozott 1.Bf.206/2021/19. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és Terhelt1 vádlott bűnösségét további 1 rendbeli kifosztás büntetében [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont], 1 rendbeli lopás büntetében [Btk. 370. § (1), (2) bekezdés bb) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont] és 2 rendbeli lopás vétségében [Btk. 370. § (1), (2) bekezdés b) pont, bb), bf) alpont] állapította meg, a 2 rendbeli lopás büntetének jogszabályi hivatkozásból a Btk. 370. § (2) bekezdés b) pontra utalást mellőzte. A szabadságvesztés büntetés tartamát 4 évre, a közügyektől eltiltást 4 évre súlyosította. Ezen túlmenően határozott a polgári jogi igényekről, az eljárási illetékek megfizetéséről. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és kötelezte a vádlottat a másodfokú eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

[4] A másodfokú bíróság ítélete ellen – joghatályosan és a harmadfokú felülbírálatot eredményezően – Terhelt1 vádlott és védője jelentett be fellebbezést a kifosztás büntetést, az 1 rendbeli lopás büntetést és a 2 rendbeli lopás vétségét érintően történő bűnösségének megállapítása miatt, e bűncselekmények tekintetében történő felmentés, valamint a büntetés enyhítése érdekében.

A másodfokú bíróság területén működő ügyészség az ítéletet tudomásul vette.

[5] A védő másodfellebbezésének indokolásában a jogorvoslatát annak irányára szerint fenntartotta. Álláspontja szerint a törvényszék által kiegészített bizonyítás nívumot nem hozott, a törvényszék gyakorlatilag a járásbíróság mérlegelésének eredményét változtatta meg, ezért a másodfokú ítélet megváltoztatására, a vádlottnak a vádirat I. tényállásában írt cselekmény tekintetében történő felmentésére és a törvényi minimumhoz közeli mértékű szabadságvesztés büntetés enyhítésére tett indítványt.

[6] A Terhelt1 vádlott írásban előterjesztett beadványában új elmeorvos-szakértői vélemény beszerzését indítványozta hivatkozással arra, hogy a 6 hónapnál régebbi szakvélemény nem vehető figyelembe, mely mellett egészségi állapotában is romlás következett be, így ennek tisztázása indokolt. Újabb beadványában azt is kifogásolta, hogy a törvényszék elmeállapotát is érintő betegségeit nem vette figyelembe, a bűncselekmény elkövetésének idején is fennálltak ezen betegségei, erre tekintettel a büntetésének enyhítésére és börtön végrehajtási fokozat megállapítására tett indítványt.

[7] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.84/2022/2. számú átiratában a másodfokú bíróság ítélete ellen bejelentett perorvoslatokat alaptalannak tartva a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

[8] A másodfokú bíróság ítélete ellen bejelentett fellebbezéseket elbírálva a Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a 2022. május 12. napján meghozott Bhar.I.172/2022/2. számú végzésével a Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság 2022. február 1. napján

meghozott 1.Bf.206/2021/19. számú ítéletét helybenhagyta. A Kúria a felülvizsgálati eljárása során a 2023. január 17. napján meghozott Bfv.I.686/2022/9. számú végzésével a terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Bhar.I.172/2022/15. számú végzését hatályon kívül helyezte és a harmadfokú bíróságot új eljárásra utasította.

[9] A megismételt harmadfokú eljárásban az ítéltábla a Kúria megismételt eljárás lefolytatására vonatkozó iránymutatásának megfelelően gondoskodott mind az első-, mind a másodfokú határozatnak - jogorvoslati kioktatással együtt - a vádlott gondnoka mint törvényes képviselője részére történő kézbesítése iránt. A gondnok sem az első-, sem a másodfokú határozat ellen a törvényes határidőben nem élt perorvoslattal.

[10] Az ítéltábla a védelmi másodfellebbezéseket a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 620. § (1) bekezdése alapján – utalva a Be. 621. § (2) bekezdésére is – tanácsulésen bírálta el. A tanácsuléses elbírálás perjogi feltételei fennálltak, mert a vádlott terhére nem fellebbeztek, a vádlott, a védő, a törvényes képviselője és az ügyészszeg nem indítványozták a nyilvános ülés kitűzését.

[11] A vádlott és védő másodfellebbezése nem alapos.

[12] A harmadfokon eljáró ítéltáblának elsőként abban kellett állást foglalnia, hogy megnyílt-e a harmadfokú felülbírálat lehetősége vagy sem. A Be. 615. § (1) bekezdése az első- és másodfokú bíróság ellentétes döntését kívánja meg a joghatályos másodperorvoslathoz. E törvényhely (2) bekezdés a) és b) pontja értelmében ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság olyan vádlott bűnösségét állapította meg, akit az elsőfokú bíróság felmentett vagy az első fokon elítélt vádlottat menti fel. Az ügyben az előbbi az eljárásjogi helyzet: a harmadfokú eljárás lehetősége megnyílt, figyelemmel arra, hogy Terheltl bűnösségét a másodfokú bíróság az I. számú tényállással érintett bűncselekményekben megállapította, azt követően, hogy e bűncselekmények vádja alól a vádlottat az elsőfokú bíróság felmentette.

[13] A harmadfokú bíróság a Be. 618. § (1) bekezdés a) pont aa) és ab) alpontja alapján felülbírálta a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését és azon rendelkezését, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntésével összefüggő felülbírálata eredményezett, valamint a b) pont értelmében az első- és másodfokú eljárást arra tekintet nélkül, hogy ki és milyen okból fellebbezett. Emellett a Be. 618. § (2) bekezdése alapján hivatalból revízió alá estek az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező rendelkezések. Összességében pedig az rögzíthető, hogy az elsőfokú ítéletet a bűnösség kérdésében változatlanul hagyó másodfokú ítéleti rendelkezések nem voltak sérelmezhetők [Be. 583. § (4) bekezdés].

[14] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy az első- és másodfokú bíróság a perrendi szabályokat túlnyomó részt betartotta, nem merült fel a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt úgynevezett abszolút eljárási szabálysértés, amely a bíróságok ítéleteinek a Be. 625. § (2) bekezdés a) pontjában előírt hatályon kívül helyezését indokolná.

[15] Az abszolút eljárási szabálysértések közül a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés kapcsán szükséges előre bocsátani, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértést vétett azzal, hogy a terhelt hivatásos gondnokát az előkészítő ülés és a tárgyalás határnapjairól nem értesítette, valamint elmulasztotta kézbesíteni az elsőfokú ítéletet és a jogorvoslati jogára vonatkozó tájékoztatást, azonban ez legfeljebb a Be. 609. § (1) bekezdése szerinti, úgynevezett relatív eljárási szabálysértésnek tekinthető, mivel a tárgyaláson kötelezően részt vevő személyek között a terhelt gondnoka nem szerepel, így a tárgyalás megtartása annak távollétében akkor sem sért eljárási szabályt, ha a terhelt cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt áll (BH2017. 7.219.I.).

[16] A másodfokú eljárásban a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés szintén nem következett be. A terhelt törvényes képviselőjének értesítése a másodfokú eljárásban is teljesen elmaradt, azonban a másodfokú eljárásban a fellebbezés elbírálására nem tanácsülésen, hanem nyilvános ülés kitűzését követően végül tárgyaláson került sor, a törvényes képviselő jelenléte nélkül a tárgyalás megtartása nem valósított meg feltétlen eljárási szabálysértést.

[17] A Be. 609. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelő relatív eljárási szabálysértések megvalósulása esetén pedig harmadfokú eljárásban a határozatok hatályon kívül helyezésére nincs törvényes lehetőség. Az ilyen típusú eljárási szabályszegések a harmadfokú eljárásban csak akkor orvosolhatók, hogy következtükben megalapozatlanná válik a másodfokú bíróság által megállapított tényállás (Legfelsőbb Bíróság Bhar.III.616/2010/24.).

[18] Az I. számú tényállást érintően – a felmentő rendelkezés miatt bejelentett és a bűnösség megállapítást igénylő – Be. 583. § (1) és (2) bekezdésnek megfelelő, míg összességében a kiszabott fő- és mellékbüntetés tartama ellen irányuló, a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontja szerinti vádhatósági fellebbezés nyomán a Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság helytállóan, a Be. 590. § (4) bekezdésében írtakat is alkalmazva az I. számú tényállást a Be. 590. § (1) és (2) bekezdés felhívásával teljeskörűen bírálta felül, míg a II. és III. számú tényállást érintően pedig a Be. 590. § (3) bekezdése alapján korlátozott felülbírálatot, a Be. 590. § (5) bekezdése szerinti kiterjesztett korlátozott felülbírálatot végzett {másodfokú határozat [23.], [86]-[88] bekezdések}.

[19] A revízió következő szempontja a másodfokú ítélet tényállása megalapozottságának ellenőrzése.

[20] A Be. 619. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan. Megalapozott tényállás esetén a harmadfokú eljárásban az irányadó tényállás az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállás, azonban ennek részbeni megalapozatlansága folytán a másodfokú bíróság által helyesbített, illetve kiegészített tényállás, avagy a másodfokú bíróság által megállapított eltérő tényállás.

[21] Helytálló volt a másodfokon eljáró törvényszék azon álláspontja, amely szerint a II., III. számú tényállásokat érintően a Be. 591. § (2) bekezdés a) pontjának rendelkezése folytán az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozottsága nem vizsgálható és ezért határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapította. A másodfokú bíróság a Be. 453. § (6) bekezdése alkalmazásával e két tényállást illetően az észlelt nyilvánvaló elírási hibát helytállóan javította ki (BED2019. B.20.).

[22] A törvényszék kifogástalanul ismerte fel, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított I. számú tényállás a Be. 592. § (2) bekezdés b) és d) pontjaiban írt részbeni megalapozatlansági hibában szenved, mert a tényállás részben felderítetlen és az elsőfokú bíróság az általa megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett. E részbeni megalapozatlanságot a másodfokon eljáró törvényszék a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontjában írtaknak megfelelően az ügyészség által indítványozott bizonyítás felvételével kiküszöbölte, melynek eredményeként az eltérő tényállás a Be. 593. § (3) bekezdése alapján vált irányadóvá a másodfokú eljárásban. A másodfokú bíróság helytállóan utalt az EBH2019. B.23. döntésében kifejtettek nyomán arra, hogy a járásbíróság a tényállás tisztázása érdekében még ügyészségi indítvány nélkül hivatalból is elrendelhetette volna a tanúkihallgatást. A felderítetlenség kiküszöbölését célzó bizonyítást a másodfokú bíróság azonban a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja értelmében már csak az ügyészség által indítványozott bizonyítás alapján folytathatta le, mely indítványt a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség meg is tette.

[23] A törvényszék az általa lefolytatott bizonyítás eredményét a Be. 593. § (2) bekezdése alapján a logika szabályainak megfelelően értékelte. Az I. számú tényállás megváltoztatása és eltérő tényállás megállapítása perrendszerű és érdemi részeiben részletességgel megindokolt, melyben foglaltakkal az ítéltábla egyetértett. A bizonyítási indítványok elutasításának, így újabb elme-orvosszakértői vélemény beszerzése szükségtelenségének is meggyőző indokát adta.

[24] Helytállóan utalt arra a törvényszék indokolása [34] bekezdésében, hogy az elsőfokú ítéletben felmentéssel érintett cselekményeknél eltérő tényállás megállapítására kerülhet sor. Erre a törvény lehetőséget ad a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja szerint. A büntetőeljárás törvény nem csupán a vádlott javára, hanem a terhére is megengedi a ténybeli nagyreformációt (az eltérő tényállás megállapítását). Az 593. § (1) bekezdés c) pontja szerint jelen esetben a vádlott terhére történt az eltérő tényállás megállapítása, ami nagyreformációnak minősül, mert az ügyet megfordította és alapot adott a büntetőjogi felelősség megállapítására az I. számú tényállási pontban írt cselekményeket illetően. A

másodfokú bíróság tehát szabályosan alkalmazta a részletezett jogintézményt és ez nem jelentett tiltott felülmérlegelést. Kétségtelen, hogy az eltérő tényállás megállapítása egyben a bizonyítékok elsőfokú bíróságétól eltérő értékelését is jelenti, ez viszont a tényállás megalapozatlansága esetén megengedett.

[25] Szükséges kiemelni, hogy a védői jogorvoslat azt is kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság a járásbíróság mérlegelését felülbírálvá állapított meg eltérő tényállást az I. számú tényállási pont vonatkozásában. Valójában a bizonyítékok felülmérlegelésének a tilalma annyit jelent, hogy a fellebbviteli bíróság nem dönthet másként egy bizonyíték hitelességéről, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette, így nem mondhatja például azt, hogy az elsőfokú bíróság által elfogadott tanúvallomást nem fogadja el és az annak alapján megállapított tényeket mellőzi a tényállásból, illetve nem egészítheti ki vagy módosíthatja az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást egy általa el nem fogadott tanúvallomás vagy vallomásrész alapján (EBH2019. B.9.).

[26] A másodfokú bíróságnak tehát az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékokat kell alapul vennie, attól megalapozott tényállás esetén akkor sem térhet el, ha saját meggyőződése esetlegesen eltérő. A Be. 593. § (2) bekezdése szerint azonban ha a másodfokú bíróság az ítélet megalapozatlanságának kiküszöbölése során – a helyes tényállás érdekében felvett bizonyítás, az ügyiratok tartalma vagy ténybeli következtetés alapján – az elsőfokú bíróságtól eltérő tényeket állapít meg, az eltérő tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat eltérően értékelheti. A másodfokú bíróság nem értékelheti az elsőfokú bíróságtól eltérően a másodfokú bíróság által megállapított ténnyel össze nem függő, valamint a megalapozatlansággal nem érintett tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat. Amellett, hogy a felülmérlegelés általánosságban tilalmazott, egyértelmű, hogy nem minősül felülmérlegelésnek a bizonyíték újra- vagy átértékelése olyan esetben, ha az a megalapozatlanság kiküszöbölésével áll összefüggésben.

[27] A másodfokú bíróság a részleges megalapozatlanságot a felvett bizonyítás, az ügyiratok tartalma és helyes ténybeli következtetés levonásával, az eltérő tényekkel kapcsolatos bizonyítékok eltérő értékelésével a perrendnek megfelelően küszöbölte ki, mely értékelés nem tilalmazott, azaz nem ütközött a felülmérlegelés tilalmába, mivel olyan tényre vonatkozott, amely a megalapozatlansággal érintett, illetve a megalapozatlanság kiküszöbölésének eredményét jelentő új ténnyel függött össze. Nem volt tehát akadálya annak, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által nem értékelt bizonyíték alapján további ténymegállapítást rögzítsen az elfogadott tényekkel összhangban, illetve annak sem, hogy az elfogadott bizonyítékokból további, azaz eltérő tényeket is rögzítsen az ítéletében.

[28] A másodfokú bíróság döntésén alapuló tényállás tehát megalapozott, így a harmadfokú bíróság a határozatát a Be. 619. § (1) bekezdése alapján erre a tényállásra alapította.

[29] Az irányadó tényállás alapján a másodfokú bíróság helytállóan vont következtetést a vádlott bűnösségére a további 1 rendbeli kifosztás büntetében [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont], 1 rendbeli lopás büntetében [Btk. 370. § (1), (2) bekezdés bb) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont] és a 2 rendbeli lopás vétségében [Btk. 370. § (1), (2) bekezdés b) pont bb), bf) alpont].

[30] A bizonyítékok teljeskörű értékelésén alapulóan megállapított tényekkel kapcsolatosan a bizonyítékok eltérő értékelése a harmadfokú eljárásban ugyancsak tilalmazott az immáron teljeskörűen megalapozott tényállás esetén, így az erre irányuló fellebbezések eredményre nem vezethettek (Be. 619. §).

[31] Mindebből következően az ügyben nem volt helye felmentésnek vagy az eljárás megszüntetésnek.

[32] A kiterjesztett felülbírálat kapcsán utal rá a harmadfokú bíróság, hogy a fellebbezéssel nem érintett cselekményrészek tekintetében is törvényes a bűnösség megállapítása, felmentésnek vagy az eljárás megszüntetésének itt sem volt helye [Be. 618. § (3) bekezdés].

[33] A vádlott fellebbezésének indokolásában előterjesztett, a harmadfokú eljárásra vonatkozó bizonyítási indítvány kapcsán szükséges rámutatni arra, hogy a Be. 615. § (6) bekezdése értelmében a másodfokú határozat elleni fellebbezésben bizonyítást indítványozni, új tényt állítani vagy új bizonyítékra hivatkozni nem lehet, a Be. 619. § (2) bekezdése szerint a harmadfokú bírósági eljárásban nincs helye bizonyításnak.

[34] Helyesen döntött a Debreceni Törvényszék a vádlott esetében a joghátrány kiszabásáról. A büntetés kiszabásánál irányadó enyhítő és súlyosító körülmények közül azonban a vádlott enyhe fokú gyengeelméjűsége és személyiségzavara enyhítő körülményként nem vehető figyelembe a Kúria 56/2007. BK vélemény II.4. pontjának helyes értelmezése nyomán, hiszen arra nézve nem merült fel adat, hogy az elme működésének ezen sajátossága a bűncselekmény elkövetését megkönnyíthette, elősegíthette. A másodfokú bíróság a vádlottal szemben a bünteteskiszabási elveknek megfelelő, a büntetési célok elérésére alkalmas tetтарыos büntetést szabott ki, a középmértéktől való eltérés is indokolt volt (1214/B/1991. AB határozat). E büntetés túl szigorúnak nem tekinthető, az enyhítő körülmények körének szűkülésére figyelemmel lényeges enyhítése nem volt indokolt annak ellenére sem, hogy a harmadfokú eljárás megismétlésére került sor.

[35] A másodfokú ítélet egyéb, a polgári jogi igény érdemi megítélésére, az eljárási illetékekre, a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezései is megfelelnek a törvénynek.

[36] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla a törvényszék ítéletét a fellebbezések alaptalansága miatt a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.

Debrecen, 2023. április 13.

Dr. Gömöri Olivér s.k. a tanács elnöke   Dr. Répássy Árpádné dr. Német Laura s.k.előadó
bíró, Dr. Horváth Péter s.k. bíró

Záradék: A Debreceni Törvényszék 1.Bf.206/2021/19. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla
Bhar.III.166/2023/8. számú végzése által a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2023. április 13.

Dr. Gömöri Olivér s.k.
a tanács elnöke